

in society.

Knowledge of the functions of the state makes it possible to study it in a dynamic state, making it a functional organism that occurs on the territory of the relevant historical period of time to implement the relevant tasks facing society. State organization of society is the best and almost the only form of existence as historically, as also in historical perspective.

But among the variety of functions of the state are those which are universal in nature and there are those that actually occur first since its inception and always accompany it in the whole period of its existence and operation of the historic and internationally. These functions include defense function of the state.

Conducted systematic and comprehensive doctrinal approach clarifies the ontological description of the defense function of the state and demonstrates its axiological potential for its formation, development, operation and appropriate modification.

In the study of defensive functions of the state are encouraged to use makropidhid, based on the basic philosophical approaches to the understanding of any phenomenon that occurs in state- legal reality and focuses on the so-called methodological basis functions of the state, acting natural phenomenon in the state, such activity based and such activities are provided and accompanied by appropriate legal regulation and institutional, organizational and legal support. Using this approach makes it possible to conclude that the defense function of the state has direct access to the phenomenology of sovereignty that underlies the existence and functioning of a modern state.

Systems analysis of defensive functions of the state suggests that: a) on the basis of special importance for defense functions of the state, it is appropriate at the statutory laws with the Constitution actually states creates a system of constitutional and legal accompaniment of the specified function, b) directions undertaken by the state to implement the specified functions indicate its systematic and comprehensive content, which includes a number of units based teleological and profile of the government authorities, and other (non-state) actors operating in the territory of the State; c) The defensive function of the state is teleological reasonable but complex and systematic activities aimed at implementation of the strategic objectives for the protection of the state and state by running the appropriate action profile nature of a number of government and other bodies whose activities are coordinated.

Systematic analysis of the defense function is in favor of its evaluation as a complex and mixed functions of the state, which has both external and internal display, operation and development. That said function should also refer to the internal functions of the state – that is the main directions of the state to manage the inner life of society. Indeed, the existence of the army in time of peace in the state objective requires the development and implementation of major complex institutional, organizational, legal and financial measures for its maintenance, training, weapons and so on.

Therefore, an important role in the defense functions of the state play a form of exercise public functions – as the activities of the state to implement its functions, including both legal and illegal way (organizational) forms. We believe that these forms especially in the context of constitutional and legal defense support functions of the state require a doctrinal definitions and related software.

Keywords: *state, state function, phenomenology functions of the state, the defense function.*

УДК 340.1

С. В. Жуков

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗУМІННЯ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ В ДОБУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Стаття присвячена розгляду основних тенденцій розвитку держави та її устрою в сучасних умовах інформатизації. Акцентується увага на історичному підході у розумінні форми державного устрою та його прямої залежності від форми державного ладу та правління. Висувається новий критерій класифікації форм державного устрою – в залежності від ступеню децентралізації влади, що найбільше відповідає умовам сьогодення, де автономна особистість та посилення впливу громадянського суспільства є вже доконаним фактом, а також невідворотною тенденцією подальшого розвитку політичної організації суспільства.

Ключові слова: *інформатизація, інформаційне суспільства, децентралізація державної влади, форма державного устрою.*

Скільки б не було родів державного ладу,
для науки існує тільки один – таким завжди була і
назавжди залишиться вільна держава (Бекон Ф.)

Для громадянина політична свобода – це духовний спокій,
що ґрунтується на відчутті власної безпеки (Ш. Монтеск'є)

Постановка проблеми. Минуло вже кілька десятків років з моменту, як Україна долучилася до міжнародної спільноти як самостійний учасник, що робить її як джерелом певних міжнародних ініціатив, так і реципієнтом останніх тенденцій розвитку людства, його науково-технічного прогресу, суспільно-політичного життя та взаємного інтегруючого поступу. За таких умов, цілком логічно, що будівництво міцної політичної нації та держави є багатовекторним й комплексним завданням сучасної влади всіх рівнів та форм, де головним правилом має виступати помірковане застосування надбання сучасної цивілізації з урахуванням вітчизняних суспільних реалій.

Зокрема, велике значення в останні роки набувають процеси інформатизації та розбудови інформаційного суспільства, які настільки суттєво сприяють на переважну більшість важливих для людини сфер, що вже не потребує доведення їх впливу й на суспільно-політичне життя, прикладом чого можуть слугувати: електронна форма функціонування держави, її взаємодія із громадянським суспільством за допомогою останніх засобів масової комунікації (електронна держава), власно, електронна форма розвитку самого громадянського суспільства (електронна демократія). Також варто відзначити, що така інфлюенція дедалі більше набирає нових більш потужних обертів, усуваючи «з ринку» форми масової комунікації, які вже набули ознак певної архаїчності (аналогове радіо та телебачення, друкована преса, аналоговий телефонний зв'язок). В таких умовах відбувається й перехід до постіндустріальної економіки (або економіки інформаційного суспільства), де головним «засобом виробництва» є професіоналізм та творчі здібності людини. Суспільно-політичне життя за таких умов вимагає від кожного максимальної фаховості, а отже, людина стає автономною та високоорганізованою, здатною вивести сучасне громадянське суспільство на якісно новий рівень, значно підвищити ефективність громадського контролю за інститутами публічної влади завдяки високому рівню освіченості й сучасним засобам масової комунікації, які все більше інтегрують світове співтовариство у єдиний інформаційний простір, роблячи неможливою, або дуже хиткою ймовірність застосування державної цензури як чи не найголовнішого засобу підкорення народу недемократичному режиму.

Таким чином, *мета* даного дослідження полягає у вивченні впливу інформатизації та трансформаційних процесів, що нею викликані, на сучасну державу в цілому та на форму її устрою, зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи комплексний характер предмету даної публікації, зумовленого її метою, розглянута вище проблематика має доволі широке коло фахівців, що у тій, чи іншій мірі займалися її дослідженням. Зокрема, щодо питання загального впливу інформатизації й розбудови інформаційного суспільства на державу й право займалися такі вітчизняні дослідники як Д.В. Дюжев та М.В. Скалацький. Загальне семантичне поле сучасної постіндустріальної доби розкривається у фундаментальних працях Й. Масуди, Д. Тапскотта, Е. Тофлера та інших. Питання ж форми державного устрою та впливу на них проблем сучасного суспільства досліджували, в тому числі, В.С. Нерсесянц, О.Ф. Скакун, М.М. Марченко, Дж. Магнус, Б.К. Смит та інші.

Викладання основного матеріалу. Отже, виходячи із суспільно-політичного підґрунтя інформаційного суспільства, сучасна держава може бути визначена як загальносоціальна персонорентрична [1, с. 67-69; 2]. Саме з таких позицій варто розглядати усталені класичні доктрини про форму державного устрою, які склалися за зовсім інших історичних умов, що багато в чому є полярними сучасним.

Так, узагальнюючи існуючі наукові погляди на поняття форми державного устрою, вона може бути визначена як територіальна організація державної влади, що відображає рівень централізації останньої, а також співвідношення компетенції центральних та регіональних (місцевих) органів держави [3, с. 617]; як співвідношення цілої держави із її окремими частинами [4]. Відповідно до такого підходу визначення форма державного устрою може бути класифікована на унітарну державу та федерацію, де унітарна держава, це «принципова централізація» державної влади, а федерація, це «принципова децентралізація» державної влади. Таким чином, вихідною точкою даного підходу є державна влада. Дуже важливо наголосити саме на цьому аспекті класифікації форми державного устрою, адже він відображає онтологічне підґрунтя політико-територіальної організації конкретного суспільства. Адже, якщо сутність сучасної держави, це функціонування останньої в інтересах усього суспільства в цілому шляхом визначення, гарантії й захисту рівних та справедливих для всіх можливостей, де первинним джерелом влади є народ, то і форма держави як засіб зовнішнього виразу такою політичної консистенції має спиратися не на державу, яка за таких обставин є вторинною, а на народ, на інтереси конкретної людини як такої. І це не просто данина «моді» у науці на ліберальні та гуманістичні концепції, а відповідь тим реаліям сьогодення, про які йшлося вище – поступ, експансія інформаційного суспільства, де людина є не тільки найвищою соціальною, але й економічною цінністю. В умовах конкуренції не за капітал, а за розум, творчі здібності людини, помножені на високий рівень поінформованості населення,

що фактично унеможливило централізовану цензуру та її ефективність, уходить у небуття й позитивістський та класовий підходи у розумінні ролі та сутності держави.

Водночас виникає потреба в уніфікації, приведенні до одного знаменника того, що наразі буде людство – держави, де такі загальнолюдські цінності як гідність, рівність, свобода та справедливість встановлені, гарантовані й захищені у кожних суспільних відносинах, що складають предмет правового регулювання, а також в межах правового впливу складала додаткове підґрунтя для суспільного порядку.

Таким чином, сьогодення вимагає від нас, науковців, відійти від вектору, напрямок якого було задано за часів розколу монархій та індустріального суспільства, влади капіталу, а не людини, та поставити в основі класифікації форми державного устрою не державну владу (ступінь її територіального впливу), а ступінь її децентралізації, аби узгодити сутність та форму, причину і наслідок тощо, де першим є народ, його інтереси, виражені у загальноновизнаних ліберальних й гуманістичних цінностях, а другим – держава, як засіб, або форма їх виразу. Інакше кажучи, в умовах інформатизації та підвищення ролі конкретної людини, її автономності, самоорганізації, варто запровадити критерії класифікації форми державного устрою за ступенем субсидіарності місцевого самоврядування, або децентралізації державної влади. Такий підхід узгодить форму держави, зокрема її державний устрій, із загальносоціальною персоніцентричною сутністю сучасної цивілізованої держави. Зокрема, такі тенденції вже доволі давно стали предметом відповідних нагальних й прогностичних обговорень з боку закордонних фахівців, де ключовими категоріями, на які має спиратися нове розуміння організації публічної влади, виступають підвищення автономності та загальної освіти громадян, врегулювання питання про оподаткування доходів від здійснення електронної комерції, більше широке залучення громадськості до вирішення локальних питань тощо [5-7]. Це засвідчує факт не просто настання відповідних змін у суспільстві, але й їх визнання та усвідомлення громадянами.

Тепер, ґрунтуючись на визначених вище засадах гармонізації сутності сучасної держави із розумінням її форми взагалі та форми державного устрою зокрема, можна проаналізувати особливості визначення окремих видів останньої в межах класичного підходу до її класифікації.

Так, прийнято розрізняти два види форми державного устрою в залежності від ступеню централізації влади – це унітарна держава та федерація. Також, деякі вчені розрізняють й квазідержавні, або наддержавні політико-територіальні утворення. Зокрема, це конфедерація, співдружність, співтовариство [1, с. 122-127].

Унітарна держава (фр. unitarism від лат. unitas — єдність) – це цілісна централізована держава, адміністративно-територіальні одиниці якої (області, провінції, округи тощо) не мають статусу державних утворень, не володіють суверенними правами. В унітарній державі єдині вищі органи держави, єдине громадянство, єдина конституція, що створює організаційно-правові підвалини для високого ступеня впливу центральної державної влади на всій території держави. Органи адміністративно-територіальних одиниць знаходяться, або в повному підпорядкуванні центру, або у подвійному підпорядкуванні центру та місцевих представницьких органів. Більшість держав у світі є унітарними і це не дивно, адже централізованою державою легше керувати [4].

Унітарна держава може також бути простою, змішаною або складною (регіоналістською). Так, проста унітарна держава не має у своєму складі адміністративно-територіальних утворень, які б мали різний політичний статус, в її складі відсутні автономії (наприклад, Алжир, Йорданія, Ісландія, Колумбія, Ліван, Польща). Змішана унітарна держава має у своєму складі автономні територіальні утворення, які утворені за національною та/або територіальною ознакою (зокрема, Великобританія, Грузія, Данія, Ізраїль, Китай, Португалія, Україна, Фінляндія). Регіональна держава містить у межах своєї території політичні автономії, які мають власні органи управління із делегованою центральними органами державної влади часткою законодавчих повноважень у тому числі. Регіональна держава відрізняється від федерації побудовою правової системи – вона є однорівневою, тоді як у федерації вона дворівнева (Італія, Іспанія, Шрі-Ланка, ПАР та ін.) [1, с. 114-116].

Також унітарні держави класифікують за національною ознакою на однонаціональні (Франція, Норвегія, Швеція та ін.) та багатонаціональні (Великобританія, Бельгія та ін.).

Виходячи з аналізу розуміння форми державного устрою відповідно до його уніфікації із сутністю сучасної держави як загальносоціальної та персоніцентричної, унітарну державу відповідно до критерію ступеню децентралізації державної влади, або субсидіарності місцевої влади громади, можна визначити як державу, де домінує принцип делегування повноважень державної влади на користь влади територіальних громад. Тобто, держава із делегованим характером державної влади є такою, що зберігає примат змісту останньої у порівнянні із обсягом влади громадянського суспільства за територіальною ознакою.

Разом із цим, як видова характеристика форми державного устрою, поняття делегування не звужує зміст поняття унітарної держави як централізованої, єдиної держави. Делегування як спосіб розподілу/передавання повноважень від державної влади місцевій фактично відображає превалювання першої над останньою, а отже означає централізацію державної влади та її єдність.

Принциповою відмінністю поняття унітарної держави від держави із делегованим характером розподілу повноважень між державною та місцевою владою є те, що вона робить акцент не на державній владі, а на публічній владі, що є більш широкою за своїм змістом. Крім того, із процесу делегування одразу можна зрозуміти, який різновид публічної влади (державна, або влада територіальних громад) домінує в країні і, у даному випадку, стає очевидним, що це державна влада.

Що ж стосується окремих різновидів унітарної держави, то тут відповідні трансформації розуміння форми державного устрою в умовах інформатизації можна відобразити так: проста унітарна держава – це держава із делегованим способом перерозподілу публічної влади за територіальною ознакою, де обсяг делегованих повноважень є однаковим для кожного територіального утворення, тобто державу із таким устроєм можна визначити як таку, де державна влада симетрично делегована. Відповідно, складна та змішана унітарна держава – це державний устрій із асиметрично делегованою державною владою. А підвиди державного устрою із асиметрично делегованою державною владою можна визначити як політичні (змішана унітарна) та неполітичні (складна унітарна). При цьому, держави із неполітичним асиметричним делегуванням повноважень можуть бути географічні, історичні, територіальні, етнічні, культурні тощо – в залежності від різновиду конкретної автономії [1, с. 114; 3, с. 619-620]. Їх головна особливість, це відсутність повноважень державної влади у будь-яких проявах – тобто виключно у межах підзаконної діяльності. А держави із політичним асиметричним делегуванням державної влади – це держави, що містять у своєму складі територіальні громади, які мають частину законодавчих повноважень, делегованих державною владою для врегулювання питань місцевого значення. Виходячи з цього, вживання визначень «політичний» та «неполітичний» (у сенсі давньогрецького полісу – міста-держави) означають, відповідно, наявність у конкретних територіальних громад повноважень державної влади (зокрема, законодавчих у межах єдиної однорівневої правової системи).

Таким чином, уніфікована дефініція унітарної держави та окремих її видів відповідно до вимог сутності держави у добу інформатизації може бути визначена як така, що має делеговану державну владу, а характер цього делегування може бути симетричний, або несиметричний. Останній, в свою чергу, може бути політичним, чи неполітичним.

Наступний вид форми державного устрою згідно із класичною доктриною – федерація. Якщо унітарна держава, це приклад централізації, зосередження державної влади, то федерація – це одна з форм її децентралізації (поряд із квазідержавними політико-територіальними утвореннями). Унітарна держава уособлює єдність, а федерація – розмаїття публічної влади, яке знаходить свій прояв в обсязі та характері використання владних повноважень суб'єктами федерації, що утворюють останню. Федерація – це антипод унітаризму (можливість мати кілька громадянств, дворівнева правова система та ін.).

З такого стислого загального аналізу сутнісних ознак федерації як форми державного устрою можна бачити, що останній, на перший погляд, є найбільш наближеним до громадянського суспільства, до людини та її потреб, а характер утворення федерацій (шляхом укладання конституційного договору, або прийняття Основного Закону федерації) є таким, що дозволяє визначити спосіб розподілу повноважень між місцевою та державною (федеративною) владою як субсидіарний, тобто не від державної влади до місцевої, а навпаки, – від місцевої до державної.

Виходячи із внутрішньої багатоманітності, федерації мають кілька критеріїв класифікації, однак за характером розподілу публічної влади вони поділяються на симетричні (ступінь самостійності, або обсяг ознак держави суб'єктів федерації є однаковим) та асиметричні (суб'єкти федерації мають різний обсяг ознак держави).

З огляду на визначення нового уніфікованого критерію класифікації форм державного устрою, – за ступенем децентралізації державної влади, або мірою субсидіарності влади територіальної громади, федерація може бути визначена як держава із субсидіарним способом розподілу повноважень між суб'єктами публічної влади, їх видова характеристика не містить у собі елементів, які б відображали зосередження на центральній державній владі, тому не потребує перегляду.

Однак, хотілося б зауважити, що держава із «субсидіарним» устроєм має більш широкий зміст, ніж просто федерація. Остання акцентує увагу на розподілі повноважень між центральною державною владою (федеральними органами) та державною владою суб'єктів федерації, тоді як муніципальна влада, місцеве самоврядування фактично знаходиться поза зором, на другорядних позиціях, периферії політико-правової дійсності класичної верифікації даного різновиду форми державного устрою. «Субсидіарний» – це термін, який за своїм історичним походженням прямо вказує на владу територіальної громади, на владу народу, особи, як її базового елементу, поглинаючи, таким чином, в тому числі, свої представницькі інститути у вигляді державних органів суб'єктів федерації. Тому нове визначення федерації у межах зазначеної вище сутнісної уніфікації онтології та форми держави є таким, що більше відповідає останнім тенденціям розвитку людського суспільства.

Проте, неможна оминати увагою й інші можливі форми державного устрою за критерієм субсидіарності влади територіальної громади. Це, зокрема, форма, в основі якою буде лежати ідея

принципу «стримань і противаг», запозичений з концепції про поділ державної влади згідно Монтеस्क'є. Мова іде про створення «конкуренції», взаємного контролю державної влади та влади територіальних громад задля забезпечення найбільшого рівня законності, тому поряд із делегованим та субсидіарним державним устроєм може бути запропонований і конкуруючий – коли вирішення певного кола питань місцевого значення буде здійснюватися на «конкурсній» основі, або державними органами, або представницькими органами (іншими інститутами місцевого самоврядування) територіальних громад. Такий досвід не є суто теоретичним, адже, наприклад, серед способів розподілу повноважень між федеральними органами та місцевими існує подібна модель здійснення публічної влади.

Звісно, також неможна відкидати можливості існування й змішаної (від делегованого, субсидіарного та конкуруючого видів) форми державного устрою. Так, якщо державно-територіальний устрій умовно поділити на три рівні дрібні (наприклад, села, селища, міста) та об'єднані (райони, області) територіальні утворення, то на рівні дрібних доцільним був би субсидіарний принцип розподілу публічної влади між державою та територіальною громадою, а на рівні об'єднаних територіальних громад – конкуруючий, або делегований. Відповідно різновидами змішаної форми державного устрою можуть бути субсидіарно-конкуруючі та субсидіарно-делеговані держави.

Висновок. Підсумовуючи проведений вище теоретико-методологічний аналіз трансформаційних процесів в сучасному суспільстві, викликаних інформатизацією та розбудовою інформаційного суспільства, в контексті уніфікації загальносоціальної персонорієнтованої моделі сутності держави взагалі та на рівні форми державного устрою, можна говорити, що класичні підходи мають бути переглянуті, уточнені, доповнені відповідно до вимог новітньої доби. Доби, де головною рушійною силою суспільства, а отже і держави, стає особистість, її автономності, що ґрунтується на високому рівні професіоналізму і загальної освіти, а також розвинених творчих якостях. Саме таким тенденціям має відповідати і понятійно-категоріальний апарат сучасної науки про державу.

Список використаної літератури

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс); Підручник / Скакун О. Ф. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
2. Див.: Облонский А.В. Драма российской политической истории: система против личности / Облонский А.В. – М., 1994.
3. Нерсесянц В.С. Проблемы общей теории права и государства: Учебник для вузов / Под общ. ред. Академика РАН, д. ю. н., проф. В.С. Нерсесянца. – М., Норма, 2006. – 832 с.
4. Алексеев С.С. Теория государства и права / С.С. Алексеев, С.И. Архипов и др. // Учебник для юридических вузов. – М.: Норма, 1998. – 456 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vuzlib.org/beta3/html/1/14809/14896/>.
5. Megele C. Local government in 2020: challenges and opportunities / Guardian Professional, Wednesday (11 April 2012 09.00 BST) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.theguardian.com/local-government-network/2012/apr/11/local-government-2020-challenges-opportunities>.
6. Boulton M. Engaging citizens to help improve their communities [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.theguardian.com/local-government-network-serco-partner-zone/serco-citizen-engagement?gclid=Article:in%20body%20link>.
7. Ramesh R. Cameron's drive for co-operatives is privatisation in disguise / theguardian.com, Friday (20 January 2012 09.00 GMT) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/jan/20/cameron-cooperatives-privatisation-disguise?gclid=Article:in%20body%20link>.

E. Zhukov

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF UNDERSTANDING THE FORM OF STATE SYSTEM IN INFORMATION AGE

A construction of strong political nation and state is the multivectorial and complex task of modern power of all levels and forms, where moderate application of acquisition of modern civilization has been a main rule taking into account domestic public realities.

Particular importance in recent years become the processes of information and development of information society, which contribute so much to the vast majority of important human areas that do not require proof of impact and the socio-political life, which can serve as an example: electronic form functioning of the state and its interaction with civil society with the latest communication media (e-government), in fact, electronic development of civil society (e-democracy). Also worth noting is that this influence increasingly gaining new, more powerful turns, eliminating «the market» form of mass communication that has gained some archaic features (analogue radio and television, written press, analog telephone). In such circumstances, there is also a transition to a postindustrial economy (or economic information society), where the main "means of production" is the professionalism and creativity of man. Social and political life under such conditions requires an individual to maximize expertise and thus one becomes autonomous and highly organized, able to bring a

modern civil society to a new level, significantly increase the effectiveness of public control over the institutions of public power for its high quality education and modern means of mass communication that increasingly integrating the international community into a single information space, making it impossible, or very shaky possibility that state censorship as perhaps the most important means of conquering people undemocratic regime.

With the information and the role of specific people, its autonomy, self-organization, should establish criteria for the classification of forms of government in the degree of subsidiary, local government or decentralized government. This approach agree on the form of the state, including its polity, societal essence of the modern civilized state focused on man.

According to this criterion the classic division of the state structure should be aligned with those of the above nature of the modern state, shift the focus from consideration of the government towards the public in general, to determine the proper seat of power of the community and the state as a secondary. Given this, it is proposed to consider the criterion of verification forms of government is not the degree of centralization of state power, and the degree of subsidiary bodies of the local community. According to that, the main types of territorial organization of subsidiary bodies may be subsidiary, delegated, competing and mixed.

Keywords: *informatization, information society, decentralization of government, form of government.*

УДК 342.4

І. О. Зайцева

МУНІЦИПАЛЬНА СТАТУТНА НОРМОТВОРЧІСТЬ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Стаття присвячена теоретико-методологічним аспектам інституту статутного права в місцевому самоврядуванні України. Розкрито сутнісні ознаки та обґрунтовано структурні, змістовні та функціональні характеристики інституту статутного права в місцевому самоврядуванні України. Встановлено джерела та форми статутного права в місцевому самоврядуванні України та обґрунтовано основні організаційно-правові закономірності його розвитку.

Ключові слова: *статутне право, нормативно-правова основа територіальної громади, статут територіальної громади, соціально-правове управління, громадянська правосвідомість.*

Постановка проблеми. Конституційне визнання місцевого самоврядування та прийняття Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» сприяло зміцненню правового статусу територіальних громад, визначивши їх первинними суб'єктами місцевого самоврядування та основними носіями його функцій і повноважень.

Важливою нормативною умовою функціонування територіальної громади та органів і посадових осіб місцевого самоврядування є правові акти, прийняті в системі місцевого самоврядування, насамперед та у першу чергу, статuti територіальних громад. Адже чинне законодавство України про місцеве самоврядування закріплює, що з метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення місцевого самоврядування представницький орган місцевого самоврядування на основі Конституції України та в межах законодавства може прийняти статут територіальної громади села, селища, міста (частина перша ст. 19 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Нові фактори функціонування правової системи України обумовили необхідність визначення ролі й місця статутів територіальних громад у системі законодавства, а також утворення науково-обґрунтованої концепції статуту територіальної громади. Адже Законом «Про місцеве самоврядування в Україні» уперше в законодавчій практиці в Україні передбачено врегулювання окремих суспільних відносин, що виникають у процесі здійснення місцевого самоврядування не тільки законами, а й статутами територіальних громад. Така правова регламентація створила певні правові умови для розвитку муніципального статутного права як складової частини процесу становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що починаючи з 1990 р., коли у вітчизняній науці почалося формування сучасних поглядів на місцеве самоврядування, окремі аспекти проблеми статутів територіальних громад досліджувалися у наукових працях таких вчених, як М. О. Баймуратов, Ю. Ю. Бальций, В. Р. Барський, В. І. Борденюк, І. П. Бутко, Ю. О. Волошин, М. П. Воронов, В. А. Григор'єв, Р. К. Давидов, Ю. В. Делія, І. В. Дробуш, В. М. Кампо, О. О. Карлов, А. А. Коваленко, М. І. Корнієнко, В. В. Кравченко, П. М. Любченко, М. П. Орзіх, О. С. Орловський, Б. А. Пережняк, В. Ф. Погорілко, Х. В. Приходько, О. В. Прієшкіна, М. О. Пухтинський, В. П. Рубцов,